

Vergaderdatum GS: 19 mei 2026
Portefeuillehouder: Stolk
Uiterlijke beslistermijn: n.v.t.
Documentnummer: DOS-2017-
0009702 / PZH-2026-890706918

Onderwerp

Verkenning Tuinbouwvisie 2050

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

Met ongeveer de helft van het nationale glasareaal, een sterke logistieke positie en de grootste concentratie van toeleveranciers én gespecialiseerde bollen- en bomenclusters, is Zuid-Holland met recht dé tuinbouwprovincie van Nederland. De unieke bundeling van kennis, kunde en infrastructuur creëert grote economische waarde en een uitzonderlijke innovatiekracht.

Zowel in het heden als in de toekomst is deze uitgangspositie echter niet vanzelfsprekend. De tuinbouwketen verbruikt nog veel fossiele grondstoffen (energie, vervoer) en nutriënten en chemische gewasbeschermingsmiddelen spoelen deels uit naar het oppervlaktewater. Het cluster staat voor een grote opgave om de doelen van de Kaderrichtlijn Water (2027) te halen en een tekort aan zoetwater dreigt. Er wordt nog veel gebruik gemaakt van arbeidsmigranten, maar op lange termijn zijn die niet meer beschikbaar. Bovendien is goede huisvesting van arbeidsmigranten is aandachtspunt. Ook als het gaat om het sluiten van kringlopen en het hergebruiken van materialen moeten er nog stappen gezet worden.

Door Provinciale Staten is gevraagd om een langetermijnvisie op de tuinbouw op te stellen. Deze verkenning geeft invulling aan de vraag van Provinciale Staten door inzicht te geven in de huidige situatie van de tuinbouw in Zuid-Holland, de belangrijkste toekomstige uitdagingen te adresseren en een toekomstbeeld voor 2050 te schetsen. Hierbij staat de volgende insteek centraal:

1. Hoe de tuinbouw maximaal bijdraagt aan brede welvaart, hier & nu en voor toekomstige generaties;
2. Met in het bijzonder aandacht voor de economische waarde en de bijdrage aan voedselzekerheid.

Inhoud

Tuinbouw in Zuid-Holland omvat glastuinbouw, boom- en sierteelt en bollenteelt. Deze verkenning richt zich nadrukkelijk op de economische activiteiten van de tuinbouw als cluster. Daarbij hoort dus productie, maar ook handel, verslogistiek en toeleveranciers. De verkenning is gericht op de *greenports*: de economische clusters waar de volledige tuinbouwketen geconcentreerd is. Binnen deze gebieden komen productie, handel, logistiek, kennis en innovatie samen, en wordt de grootste economische waarde van de sector gerealiseerd. Deze keuze betekent dat landbouw (akkerbouw en veeteelt) buiten de scope van de visie valt.

De tuinbouwvisie is een verkenning in het kader van het omgevingsbeleid. De verkenning geeft een beeld van de tuinbouw in 2050 en wat ervoor nodig is om dan toekomstbestendig te zijn. In de verkenning worden nog geen keuzes gemaakt voor beleid maar wordt een richtinggevend kader geschetst. Dit kan een uitgangspunt zijn voor toekomstige beleidswijziging.

De visie beschrijft de randvoorwaarden waaraan toekomstbestendige tuinbouw dient te voldoen in 2050. Het vertrekpunt van de visie is brede welvaart met een inzet op *gerichte* groei: het ondersteunen en stimuleren van economische activiteiten die bijdragen aan een goede balans tussen economische, sociale en ecologische waarde. Voor een toekomstbestendige tuinbouw zijn vijf strategische, samenhangende en onderling afhankelijke opgaven geformuleerd. Deze geven richting aan de langetermijnvisie en stellen brede welvaart centraal. De opgaven zijn:

1. Economische koers in de keten: De provincie staat voor een toekomstbestendige economie op basis van gerichte groei, waarbij wordt ingezet op een duurzame, innovatie en inclusieve economie zoals beschreven in de Ruimtelijke Economische Visie 2025-2050.
2. Innovatie, technologie en arbeid: Om het concurrentievermogen van de Zuid-Hollandse economie en de strategische autonomie te versterken ligt de focus op (hoog)technologische activiteiten binnen de keten en het versterken van de Europese voedselzekerheid.
3. Klimaat, natuur, water, energie en circulariteit: De komende decennia staat de Zuid-Hollandse economie voor forse transitieopgaven op het gebied van klimaat, natuur, energie, water en circulariteit. De transities zijn zowel belangrijk voor het verbeteren van de leefomstandigheden voor mens en natuur, en ook voor het mogelijk maken van verdere economische groei binnen planetaire grenzen.

4. Ruimte: Ruimte is schaars in Zuid-Holland: er is niet voldoende ruimte voor alle ambities. In de Ruimtelijke Koers zijn daarom duidelijke uitgangspunten vastgelegd. Ruimtelijk ingrijpen is mogelijk als maatschappelijke en economische baten opwegen tegen de kosten. Zo wordt ruimte ingezet als sturingsinstrument om economische kracht te versterken én maatschappelijke meerwaarde te realiseren.
5. Samenwerken: De tuinbouw kent een lange traditie van samenwerken. Maar de opgaven raken complexer, overstijgen individuele belangen en verantwoordelijkheden raken versnipperd. Samenwerking is niet altijd vanzelfsprekend, terwijl het doortrekken en vernieuwen naar de toekomst cruciaal is. Dit vraagt om een versterking van de bestaande en nieuwe samenwerkingsstructuren, oftewel sociale innovatie.

Op basis van deze strategische opgaven is per greenportgebied een toekomstbeeld en een overzicht van kansen en knelpunten opgesteld. De greenportgebieden West-Holland en Aalsmeer zijn hierbij samengenomen, omdat het beide glastuinbouwgebieden betreft.

De provincie vervult al langere tijd een actieve rol in de ontwikkeling van het tuinbouwcluster via een netwerkende, stimulerende, regulerende en monitorende rol. Deze inzet blijft richting 2050 bestaan. Daarnaast neemt de provincie meer regie en kiest zij voor een scherper profiel, gedreven door brede welvaart, ruimteschaarste, klimaatverandering en grote transitie. De tuinbouwvisie 2050 vormt hiervoor één van de bouwstenen. Dit betekent dat we de tuinbouwvisie verder zullen uitwerken, zodat de toekomstbeelden voor de tuinbouw zoals hierin opgenomen, meegewogen kunnen worden in deze integrale keuzes. Deze uitwerking kan dan bij een volgende herziening, na besluitvorming, worden opgenomen in het omgevingsbeleid.

Met de verkenning tuinbouwvisie 2050 is invulling gegeven aan motie (M1556), die met de oplevering van de voorliggende verkenning is afgedaan. Met deze visie en het handelingsperspectief in de visie is daarnaast de volgende toezegging afgedaan:

- Het toesturen van een langetermijnvisie en langetermijn-agenda voor het provinciaal glastuinbouwbeleid (EE/T2024.006).

Proces

Participatie

Deze Verkenning Tuinbouwvisie 2050 is tot stand gekomen met betrokkenheid van veel externe partners zoals ondernemers, greenportorganisaties, kennisinstellingen, medeoverheden, maatschappelijke partners en andere betrokken partijen. Deze betrokkenheid heeft onder andere plaatsgevonden via stakeholderbijeenkomsten, kennissessies, interviews en bestuurlijke overleggen. Naast de externe consultatie heeft een intern consultatietraject plaatsgevonden, waarbij relevante beleidsvelden voor de tuinbouw actief hebben meegeschreven aan de verkenning.

Procedure

De volgende stap betreft de nadere uitwerking van de tuinbouwvisie 2050, wat daarna zal leiden tot een herziening van het provinciale Omgevingsbeleid. De Verkenning Tuinbouwvisie 2050 bevat nog geen ruimtelijke keuzes. Het is een basis om komend jaar het gesprek aan te gaan met gemeenten en andere stakeholders om ruimtelijke consequenties in beeld te brengen en in de herziening Omgevingsbeleid 2028 mee te kunnen nemen.

Uitwerking tuinbouwvisie 2050

De uitwerking zal zich richten op:

- Toelichten wat wij verstaan onder een toekomstbestendig tuinbouwgebied en aan welke randvoorwaarden dan voldaan moet zijn. Daarnaast onderzoeken we welk instrumentarium nodig is om tuinbouwgebieden toekomstbestendig te maken.
- Opstellen van een afweegkader waarmee we de impact van ontwikkelingen en projecten op brede welvaart duiden. Dat kader zal in samenwerking met de greenportgemeenten tot stand worden gebracht. Bijdrage aan gerichte duurzame groei is hierbij het vertrekpunt.
- De economie van de toekomst in Zuid-Holland concurreert met name op innovatie, binnen tuinbouw vooral op technologisch vlak. De tuinbouw zal stappen moeten blijven zetten om het adoptief vermogen voor nieuwe technieken te vergroten. We leggen hierbij de focus van onze investeringen in het innovatie ecosysteem.
- Nadere verkenning van de betekenis van een circulaire tuinbouwsector. Tot op heden zijn er nog geen concrete beelden van hoe een circulaire tuinbouwketen eruit moet zien en welke verdienmodellen hierbij passen.

- Blijvend agenderen van de urgentie voor de modal shift voor goederenvervoer van primair weg naar water en spoor. Dit vraagt om een gedragsverandering en concrete stappen bij partners; de provincie zal hierin een faciliterende rol innemen.
- Verkenning van een versnelde aanpak voor klimaatadaptatie in tuinbouwgebieden, gezien veranderende water- en bodemcondities en afnemende zoetwaterbeschikbaarheid. De transitie naar weerbaar telen zonder schadelijke gewasbeschermingsmiddelen is daarbij essentieel voor betere waterkwaliteit, leefomgeving en daarmee brede welvaart. We werken hier met onze partners al aan en gaan na hoe deze aanpak versneld kan worden.
- De toenemende onderlinge afhankelijkheid tussen bedrijventerreinen, voorzieningen en (glas)tuinbouw vraagt om een gezamenlijke benadering van de energievoorziening. Om volledig over te kunnen stappen op duurzame energie zijn (deels) collectieve oplossingen noodzakelijk. Omdat de toekomstige inrichting en gevolgen hiervan voor de (glas)tuinbouw nog onzeker zijn, wordt dit samen met partners nader onderzocht. In deze uitwerking wordt ook expliciet de rol van WKK's binnen de energietransitie meegenomen.

Herziening omgevingsbeleid

De volgende stap betreft de uitwerking van de tuinbouwvisie 2050 waarvan de inhoud uiteindelijk meegenomen zal worden in een volgende herziening van het provinciale Omgevingsbeleid.

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 19 mei 2026, met het besluitnummer PZH-2026-890706918;

Besluiten:

- De 'Verkenning Tuinbouwvisie 2050' vast te stellen als richtinggevend kader voor het verder uitwerken naar concrete voorstellen voor de herziening 2028 van het omgevingsbeleid.

Den Haag, 23 september 2026

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Griffier,

voorzitter,

drs. B.S.M. Sepers

mr. A.W. Kolff

Bijlagen:

- Verkenning Tuinbouwvisie 2050

Den Haag, 19 mei 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff